

PSIXOLOGIK MOSLIK VA MUVAFFAQIYATLI NIKOH OMILLARI: PREMARITAL PSIXOTESTLAR SAMARADORLIGI

*Xudoyqulova Nazokat, O'zbekiston Respublikasi Yoshlar ishlari
agentligi huzuridagi yoshlar muammolarini o'rganish va istiqbolli
kadrlarni tayyorlash instituti*

PSYCHOLOGICAL COMPATIBILITY AND FACTORS OF A SUCCESSFUL MARRIAGE: EFFECTIVENESS OF PREMARITAL PSYCHOTESTS

*Khudoyqulova Nazokat, Institute for the Study of Youth Problems
and Training of Promising Personnel under the Agency for Youth
Affairs of the Republic of Uzbekistan*

ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ СОВМЕСТИМОСТЬ И ФАКТОРЫ УСПЕШНОГО БРАКА: ЭФФЕКТИВНОСТЬ ДОБРАЧНЫХ ПСИХОТЕСТОВ

*Худойкулова Назокат, Институт изучения проблем молодежи
и подготовки перспективных кадров при Агентстве по делам
молодежи Республики Узбекистан*

*xudoyqulovashabnam9
65@gmail.com*

Annotatsiya: Maqolada muvaffaqiyatli nikohda psixologik moslikning o'rne tahlil qilinib, uning nikoh barqarorligi, emotsional farovonlik va ijtimoiy uyg'unlik uchun muhimligi asoslangan. Xarakter, temperament va qadriyatlar uyg'unligi asosiy omil sifatida ko'riladi. J.Gottman, D.Myers, L.Obuxova va Abu Nasr Forobiyning qarashlari zamonaviy yondashuvlar bilan uyg'unlashtirilgan. MBTI va "Big Five" kabi premarital psixotestlarning samaradorligi ko'rsatilgan bo'lib, ular o'zaro tushunishni mustahkamlash va oilaviy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: psixologik moslik, temperament, qadriyatlar, muvaffaqiyatli nikoh, premarital psixotestlar.

Abstract: The article examines the role of psychological compatibility in successful marriage, stressing its importance for marital stability, emotional well-being, and social harmony. Harmony of character, temperament, and values is seen as a decisive factor. Theories of J. Gottman, D. Myers, L. Obukhova, and Abu Nasr al-Farabi are combined with modern approaches. The effectiveness of premarital psychotests such as MBTI and the Big Five is emphasized, showing their role in strengthening mutual understanding and family stability.

Keywords: psychological compatibility, temperament, values, successful marriage, premarital psychotests.

Аннотация: В статье анализируется роль психологической совместимости в успешном браке, её значение для стабильности семьи, эмоционального благополучия и социальной гармонии. Согласованность характера, темперамента и ценностей рассматривается как решающий фактор. Теории Дж. Готтмана, Д. Майерса, Л. Обуховой и Абу Насра аль-Фараби сочетаются с современными подходами. Подчёркивается эффективность добрачных психотестов (MBTI, «Большая пятёрка»), способствующих взаимопониманию и укреплению семейной стабильности.

Ключевые слова: психологическая совместимость, темперамент, ценности, успешный брак, добрачные психотесты.

KIRISH. Oilaviy hayot inson hayotining ajralmas va fundamental qismidir. Har qanday jamiyatning ijtimoiy barqarorligi, ma'naviy pokligi va madaniy merosining uzviy davomiyligi ko'p jihatdan oilaning sog'lom va mustahkamligiga bog'liq. Shuning uchun, zamonaviy psixologiya fanida barqaror va totuv oila shakllantirishda psixologik moslik eng muhim omil sifatida qaraladi. Psixologik moslik ikki shaxsning shaxsiy xususiyatlari, temperamenti, qadriyat tizimi, hayotga qarashi, hissiy ehtiyojlari, muomala uslubi va konfliktlarni hal etish strategiyalarining uyg'unligidir. Bunday moslik yo'qligi ajrimlar, oilaviy zo'ravonlik va ruhiy tushkunlik holatlarining ortishiga sabab bo'lishi mumkin. Prezident Shavkat Mirziyoyev bu masalani davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylantirgan: "Yoshlarni oila hayotiga tayyorlash, oilaviy munosabatlarda o'zaro hurmat va mas'uliyat hissini shakllantirish davlatimizning eng muhim vazifalaridan biridir."

Psixologik moslik bu er-xotinlarning shaxsiy jihatlarini bir-biriga qanchalik mos kelishi va bir-birini to'ldira olishini ifodalovchi tushuncha bo'lib, u oilaviy baxt va barqarorlikning asoslaridan biridir. Psixologlar fikriga ko'ra, baxtli nikoh siri ko'p jihatdan er-xotinning bir-biriga mos yoki nomuvofiq psixologik xususiyatlariga bog'liq bo'ladi. Amerikalik psixolog va oilaviy terapevt J.Gottman o'zining 30 yillik empirik tadqiqotlari asosida shuni aniqlaydiki, uzoq davom etuvchi va barqaror nikohlar odatda juftliklar o'rtasidagi emotsional barqarorlik, o'zaro hurmat va ijobiy aloqaning ustunligi bilan ajralib turadi. U turmushdagi psixologik moslikni "muhabbat arxitekturasini" (architecture of love) deb ataydi. Bu tushuncha ishonch va ochiq muloqot asosida qurilishini ifodalaydi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, nikoh mustahkamligi nafaqat tashqi sharoitlarga, balki juftliklarning o'zaro muloqot sifati, muammolarga munosabati va hissiy ehtiyojlarini anglash darajasiga ham bog'liqdir. Aynan mana shu psixologik omillar nikohni mustahkamlovchi muhim ichki mexanizm sifatida ko'rilmogda.[1]

Nikoh faqat huquqiy yoki diniy bitim emas, balki doimiy psixologik va ijtimoiy hamkorlik jarayonidir. Muvaffaqiyatli nikoh - bu ikki shaxsning o'zaro ishonch, mehr berishi orqali

ijtimoiy va psixologik muvozanatda yashashiga asoslangan tizim bo'lib, uni shakllantiruvchi omillar son-sanoqsizdir. Psixologik moslik, o'zaro hurmat va qo'llab quvvatlash, oilaviy nizolarni birgalikda hal qilish, umumiy qadriyatlar va hayotiy maqsadlar muvaffaqiyatli nikohning asosiy omillaridan hisoblanadi.

ASOSIY QISM. Shaxsiy dunyoqarash (xarakter), temperament, qadriyatlar va hayotiy maqsadlar mosligi, nizolarni boshqarish qobiliyati psixologik moslikning asosiy xususiyatlaridan hisoblanadi. Turmush o'rtoqlarning fe'l-atvori va shaxsiy sifatleri o'xshash yoki bir-birini to'ldiruvchi bo'lsa, ular o'zaro tushunishni osonroq topadilar. Masalan, tadqiqotlarda baxtli oilalarda er-xotinlar odatda emotsional barqaror, ochiqko'ngil, samimiy va ishonuvchan bo'lishi aniqlangan; baxtsiz nikohlarda esa aksincha, juftliklar tez jahllanish, tanqidchanlik, hukmronlikka intilish kabi xususiyatlar bilan ajralib turgan.

Sharq Uyg'onish davrining buyuk mutafakkiri Abu Nasr Forobiy asarlarida insonni o'rganishda axloqiy-psixologik sifatlar muhimligini ta'kidlab, "fazilatli shaxs" tushunchasini ilgari surgan. Unga ko'ra, shaxsning tafakkur kuchi, g'azab kuchi, shahvat kuchi uyg'un bo'lishi kerak. Bunday uyg'unlik ruhiy salomatlik va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlaydi [2]. Xarakterlarning uyg'unligi oila ichidagi tinchlik, hurmat va barqarorlikni ta'minlasa, ularning keskin farqlari ziddiyatlar, ajrimlar va emotsional uzoqlikni keltirib chiqaradi.

Juftliklar o'rtasida xarakterlarning mutanosibligi, xususan, dunyoqarashdagi umumiyliklar psixologik moslik darajasini oshiradi. AQShlik olim D.Myers ta'kidlaganidek, "psixologik moslik nafaqat o'xshash temperamentlar, balki o'xshash qadriyatlar va hayot falsafasida namoyon bo'ladi" [3]. Shaxsiy dunyoqarash - bu nafaqat ichki psixologik barqarorlikni, balki oila ichidagi rollar, qarorlar, muomala madaniyatining uyg'unligini ham belgilovchi omildir. Turmush o'rtog'i bilan umumiy hayot falsafasiga ega bo'lgan juftliklar o'zaro ishonchni kuchaytiradi, nizolarning ildizini anglay oladi va murosaga erishishda samaraliroq bo'ladi.

Psixolog Lyudmila Obuxova fikriga ko'ra, "Shaxslararo munosabatlarda barqarorlik, har ikki tomonning ijtimoiy va shaxsiy qadriyatlari bir-birini to'ldirsa, mustahkam bo'ladi"[4]. Bu fikrdan anglash mumkinki, faqatgina tashqi muhitga moslashuv emas, balki ichki psixologik uyg'unlik - ya'ni taraflarning hayotiy qadriyatlari, mehnatga munosabati, oilaviy rollar haqidagi tasavvurlari uyg'un bo'lishi ham muhim o'rin tutadi. Juftliklarning har qanday ustuvor qarorlarida - moliyaviy mustaqillikdan tortib, farzandlar tarbiyasiga doir tanlovlargacha - ularning psixologik mosligi va dunyoqarashdagi uyg'unligi hal qiluvchi ahamiyatga egadir. Bu esa faqat hissiyotlar emas, balki ongli qadriyatlar birligi asosida mustahkamlanadi.

Turmush o'rtoqlarning psixologik mosligi ko'plab omillarga bog'liq bo'lib, ulardan biri sifatida temperamentlar uyg'unligi muhim o'rin tutadi. Temperament - bu shaxsning tug'ma biologik asoslarga ega psixik faoliyatining dinamik xususiyatidir. U insonning tashqi muhitga bo'lgan dastlabki javob choralarini, emotsional barqarorligini, hayotdagi faollik darajasini belgilaydi va kundalik oilaviy hayotda qanday moslashuv yuz berishini aniqlovchi asosiy komponent hisoblanadi. Masalan, birining fe'l-atvori juda jo'shqin, ikkinchisining vazmin bo'lsa, ular turli vaziyatlarda turlicha reaksiyalar ko'rsatadi. Biroq psixologik moslik uchun temperament keskin qarama-qarshi bo'lishi emas, balki bir-birini muvozanatlashtirishi muhim.

Psixologiya fanida temperament to'rt asosiy tipga - sangvinik, xolerik, flegmatik va melanxolik turlarga ajratiladi. Har bir tip o'ziga xos emotsional reaksiyalar, tezlik, barqarorlik va sezgirlik darajasiga ega bo'lib, turmushdagi muayyan rollarni bajarishda farq qiladi. Masalan, xolerik turmush o'rtoqlar ko'pincha tezkor, tashabbuskor va faol bo'lishi mumkin, biroq ayni paytda qizishuvchanlik tufayli ziddiyatga moyil bo'ladi. Aksincha, flegmatik yoki sokin tabiatga ega bo'lgan insonlar salmoqli va barqaror qarorlar qabul qilishi bilan ajralib turadi.

Mashhur rus psixologi B.M.Teplovning ta'rificha, temperament "nerv tizimining kuchi, harakatchanligi va muvozanatiga asoslangan psixik faoliyatning individual uslubidir"[5]. Unga ko'ra, har bir temperament tipi o'ziga xos nevrofiziolitik mexanizmlarga ega bo'lib, bu esa

insonning hissiyotga beriluvchanligi va o'zini tutish uslubini belgilaydi. G'arb psixologi H. Eysenk esa temperamentni nevrobiologik omillarga bog'lab, introvert va ekstravert mezonlari asosida shaxsning kundalik hayotdagi reaksiyalarini baholaydi [6]. Bu yondashuv turmush o'rtoqlarning bir-birini qanchalik to'ldirishi yoki to'qnashishi mumkinligini ilmiy asosda tushuntirishga xizmat qiladi.

Sharq psixologiyasiga to'xtalsak, temperamentlar qadimdan "mizoj" tushunchasi bilan ifodalangan. Ibn Sino "Tib qonunlari" asarida aytadiki, "insonlar o'zlarining issiqlik, sovuqlik, quruqlik va namlikdagi tabiati bilan uyg'un yashasa, tan ham, ruh ham osoyishta bo'ladi". Bu fikr psixologik muvozanatni, ya'ni temperamentdagi uyg'unlikni qadimdan tan olingan omil sifatida ko'rsatadi.

Zamonaviy psixologik tadqiqotlar oilaviy barqarorlikni ta'minlovchi asosiy omillardan biri sifatida temperamentlar uyg'unligini ta'kidlaydi. Bu yondashuv faqat hissiyotlar darajasidagi o'zaro moslikni emas, balki juftliklarning ijtimoiy rollarni bajarish uslubi, qaror qabul qilish strategiyasi va psixologik moslashuvchanlik darajasini ham o'z ichiga oladi. Aynan shu kontekstda o'zbek psixologi Dilorom Tadjibayeva quyidagicha fikr bildiradi: "Oilaviy hayotda temperamentlar uyg'unligi - bu faqat hissiyotlarning mosligi emas, balki ijtimoiy rollarni qanday bajarish va qarorlarni qanday qabul qilishga oid refleksiv yondashuvlar muvofiqligidir"[7].

Ushbu yondashuvdan kelib chiqib aytish mumkinki, har bir insonning temperament tipi - xolerik, sangvinik, flegmatik yoki melanxolik - juftlikdagi kommunikatsiya uslublari va konfliktlarni boshqarishdagi yondashuviga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Misol uchun, xolerik shaxslar tezkor qarorlar qabul qilishga moyil bo'lsa, melanxolik turmush o'rtog'i masalalarni chuqur tahlil qilishga intiladi. Bu tafovutlar to'g'ri boshqarilmaganda kelishmovchilikka olib kelishi mumkin, ammo har ikki tomon bir-birining temperament xususiyatlarini anglay olsa va ijobiy tarzda qabul qilsa, aksincha, bu farqlar o'zaro to'ldiruvchanlik manbai bo'lib xizmat qilishi mumkin. Ko'plab empirik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, turli temperamentga ega bo'lgan juftliklar orasida muvozanatli, uzviy aloqalarni

shakllantirish uchun hissiy intellekt, empatiya va refleksiv fikrlash malakalari muhim o'rin tutadi. Bu esa shaxsning nafaqat o'z tuyg'ularini, balki turmush o'rtog'ining ichki holatini ham anglash qobiliyatiga asoslanadi. Juftliklar orasidagi temperament tafovutlari to'siq emas, balki to'g'ri yondashuv bo'lsa - o'zaro psixologik muvofiqlikni ta'minlovchi kuchli asosga aylanishi mumkin. Buning uchun har ikki tomon o'zini anglash, o'zaro farqni qadrlash va refleksiv moslashuvchanlikni rivojlantirish orqali barqaror oila tamal toshini qo'yishi lozim.

Oilaviy barqarorlik va psixologik moslikni ta'minlovchi eng muhim omillardan biri bu - turmush o'rtoqlarning hayotiy qadriyatlar va maqsadlaridagi uyg'unlikdir. Tadqiqotlar ko'rsatishicha, er-xotinning hayotga qarashlari, muhim deb bilgan g'oyalari, ustuvorliklari va kelajakka doir tasavvurlari bir-biriga yaqin bo'lsa, ular o'rtasida kelishmovchiliklar miqdori sezilarli darajada kamayadi, qaror qabul qilishda esa bir-birini to'ldiruvchi yondashuvlar shakllanadi. Psixologik ilm-fanda qadriyatlar shaxsning hayotdagi ustuvor yo'nalishlarini, ma'naviy qarashlarini belgilovchi nisbatan barqaror tizim sifatida qaraladi. Mashhur amerikalik olim Milton Rokeach ta'rificha, qadriyatlar bu - shaxs uchun maqbul deb topilgan xatti-harakatlar yoki mavjudlik holatlari bo'lib, ular insonning harakatiga yo'nalish beradi [8].

Juftliklar orasidagi qadriyatlar mosligi deganda, nafaqat umumiy maqsadlar (masalan, oila qurish, farzandli bo'lish, moddiy farovonlikka erishish) balki bu maqsadlarga erishish yo'llari, mezonlari, vaqtinchalik qurbonliklarga tayyorlik darajalari bir-biriga mos kelishi nazarda tutiladi. Bunday moslik er-xotin orasida chuqur ishonch va o'zaro anglashuvni shakllantiradi. Ijtimoiy-psixologik tadqiqotlar ham ushbu nuqtai nazarni tasdiqlaydi. Jumladan, amerikalik olim Linda Vaite o'z tadqiqotlarida shuni ko'rsatadiki, uzoq muddatli va barqaror nikohlarning asosi - bu qadriyatlar va hayotiy maqsadlardagi uyg'unlikdir. U er-xotin o'rtasida "qadriyatlar ittifoqi" bo'lsa, muammolarni birgalikda hal qilish, iqtisodiy va ijtimoiy bosimlarga bardosh berish darajasi yuqoriligini qayd etadi.[9]

Boshqa bir muhim jihat shundaki, juftliklarning qadriyatlar mos bo'lsa, ular hayot sinovlariga turli darajada bardosh bera oladi.

Masalan, bir juftlik hayotda bolalarni ustuvor qadriyat deb bilsa, ikkinchisi esa shaxsiy erkinlikni - bu o'rtadagi kelishmovchilikni yuzaga keltiradi. Shunday holatda qadriyatlar muvofiqligi darajasi past bo'lsa, nizolar tez-tez yuz beradi, emotsional masofa kengayadi. Turmush o'rtoqlarning qadriyatlar va hayotiy maqsadlar borasidagi muvofiqligi - bu nafaqat psixologik moslik mezon, balki barqaror, ishonchli, uzoq muddatli oila asosini tashkil etuvchi tayanch unsurlardan biridir. Shu sababli, qadriyatlar uyg'unligi oilaviy totuvlik, murosaga tayyorlik va birgalikdagi yutuqlar uchun zamin yaratadi.

Oilaviy hayot - bu ikki shaxsning nafaqat hissiy, balki ijtimoiy va kommunikativ hamkorlikka asoslangan doimiy muloqot maydonidir. Shunday bo'lsa-da, hatto eng uyg'un ko'ringan juftliklar hayotida ham kelishmovchiliklar, ziddiyatlar va qarama-qarshiliklar ro'y berishi tabiiy jarayondir. Muhimi - ushbu nizolarni qanday boshqarish, ularni konstruktiv hal etish qobiliyatidir.

Nizolarni boshqarish bu - shaxslararo ziddiyat yuzaga kelgan vaziyatda hissiyotlarni nazorat qilish, ijobiy muloqot yuritish, murosaga erishish va yechim taklif etish jarayonidir. Psixologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, muammolarni konstruktiv yo'l bilan hal eta oladigan juftliklarda nikohdan qoniqish darajasi ancha yuqori bo'ladi, oilaviy barqarorlik esa mustahkam bo'ladi. xususan, Harri Markmen va Skott Stenli tomonidan ishlab chiqilgan PREP modelida (*Prevention and Relationship Enhancement Program*) oilaviy mojarolarning oldini olish uchun "harakatdan oldingi fikr yuritish", "tuyg'ularni boshqarish", "masalaning tub ildizini aniqlash" va "men-uslubida gapirish" kabi usullar taklif etiladi.[10] Natijada bu model muammolarni kengaytirib yubormaslik, balki ulardan yechim izlab chiqish imkonini beradi. Aksincha, muammolarni ochiq muhokama qila olmaydigan, emotsiyalarini bostiradigan yoki agressiv tarzda bildirishga moyil bo'lgan juftliklar orasida ziddiyatlar tez-tez janjal, sukut saqlash (psixologiyada "emotsional izolyatsiya" deb ataladi) yoki bir-biridan uzoqlashish kabi salbiy natijalar bilan yakunlanadi. Bunday hollarda muammo hal etilmaydi, balki chuqurlashadi va munosabatga zarar yetkazadi. Shunday qilib, oilaviy ziddiyatlarning mavjudligi salbiy hodisa

emas, balki ularni qanday hal etish madaniyati mavjudligi - nikohning barqarorligi va psixologik sog'lomligi uchun hal qiluvchi omildir. O'zaro tinglash, hurmat, konstruktiv yondashuv va emotsional yetuklik - sog'lom oilaning psixologik poydevorini tashkil etadi. Yuqoridagi barcha omillar birgalikda juftlikning psixologik mosligini belgilaydi. Psixologik mos juftliklar ko'proq bir-biridan rozi bo'lib, o'zaro hissiy qo'llab-quvvatlash yuqori bo'ladi. Natijada bunday oilalarda nizolar kamayib, nikohdan qoniqish va baxtlik hissi ortadi. Aksincha, psixologik xarakterlarning bir-biriga to'g'ri kelmasligi, hayotga qarashlar qarama-qarshiligi - uzoq muddatda turmush o'rtog'ini tushunmaslik, hissiy uzoqlashuv va nizolar keltirib chiqarishi mumkin. Shu bois, hozirgi kunda bo'lajak er va xotinning psixologik mosligini baholashga jiddiy qarash zarurati tug'ilmoqda.

Psixologik nuqtayi nazardan qaraganda, muvaffaqiyatli nikoh - bu ikki inson o'rtasidagi sog'lom emotsional, ruhiy va shaxsiy bog'liqlikni ifodalaydi. Bunday munosabat psixologik ehtiyojlarning qondirilishi, shaxslararo chegaralarning sog'lom saqlanishi va har ikki tomonning o'sishi uchun imkon yaratishi bilan ajralib turadi. Psixologik moslik, muloqot madaniyati, iqtisodiy barqarorlik, ishonch va qadriyatlar uyg'unligi bu yo'ldagi asosiy omillardir. Muvaffaqiyatli nikoh har doim insoniyat taraqqiyoti bilan hamnafas bo'lgan murakkab, ijtimoiy-psixologik hodisa hisoblanadi. O'zaro tushunish, emotsional barqarorlik va ishonchga asoslangan turmush nafaqat shaxsiy baxt, balki sog'lom jamiyat poydevorini ta'minlaydi. So'nggi yillarda psixologiya fanida turmushdagi muammolarni empirik kuzatish, shaxslararo muloqot uslublari, va ruhiy ehtiyojlarning qondirilishi mavzulari alohida dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Bugungi kunga kelib, nikohdan avval juftlikning shaxsiyati va munosabatlarini chuqurroq tushunishga yordam beradigan bir qator psixologik test va so'rovnomalar mavjud. Ulardan biri - Myers-Briggs tipologik testi. Bu test insonni 16 xil shaxsiyat turiga ajratib, uning dunyoni anglash va qaror qabul qilishdagi afzalliklarini aniqlaydi. Masalan, test natijasida biri rejalilik (J - *Judging*), ikkinchisi esa spontanlik (P -

Perceiving) tomonida ekani ayon bo'lsa, kundalik turmushda biri ishlarni reja asosida bajarishni, ikkinchisi kayfiyatga qarab ish tutishni afzal ko'rishi mumkin. MBTI shunday farqlarni "neytral til"da muhokama qilishga zamin yaratib, juftlikni bir-birini tushunishga undaydi. Tadqiqotlar ko'rsatishicha, MBTI asosida o'z tiplarini bilgan juftliklar nikoh hayotida kelishmovchiliklarni yengish va birgalikda qaror qabul qilish borasida yaxshiroq natijalarga erishadi.[11] Shu bois ko'plab g'arb psixologlari nikohdan oldin MBTI sinovidan o'tishni maslahat beradilar.

Big Five (Katta Beshlik) - shaxsiyatning besh omilli modeli. Bu model xotirjamlik, ruhiy barqarorlik, ochiqlik, kelishuvchanlik va vijdonlilik kabi beshta asosiy o'lcham bo'yicha shaxs xususiyatlarini o'lchaydi. Big Five testi orqali juftliklar bir-birlarining o'zgaruvchan yoki barqaror temperamentga egaligi, qanchalik ochiq fikrligi yoki mas'uliyatliligi haqida ma'lumot oladi. Tadqiqotlar ushbu shaxsiyat omillari turmushdan qoniqishga sezilarli ta'sir qilishini aniqlagan. Masalan, bir tadqiqot natijasiga ko'ra, ochiqlik va kelishuvchanlik kabi fazilatlar juftlikning nikohga tayyorligi va oilaviy farovonligining ijobiy belgisi bo'lgan.[12] Bunday psixologik testlar juftlikka o'zlarining o'xshash va farqli tomonlarini muhokama qilish, mustahkam nikoh uchun qaysi sohalarida ishlash zarurligini anglash imkonini beradi. Premarital psixologik testlar va treninglar foydasi nafaqat nazariy jihatdan, balki empirik tadqiqotlarda ham tasdiq topmoqda. Oxirgi yillarda O'zbekiston va jahon miqyosida o'tkazilgan bir qator ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, nikohdan oldin psixologik tayyorgarlikdan o'tgan juftliklar oilaviy hayotda ba'zi afzalliklarga ega bo'ladi. Ilmiy tahlillar premarital psixotestlar va treninglar oilaning uzoq muddatli barqarorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini ko'rsatmoqda. Albatta, har bir oila o'ziga xos va inson omili hamisha muhim - testlar barcha muammoni yechib bermasligi aniq. Bugungi kunga kelib, nikohdan oldingi psixologik tayyorgarlik juftliklarga muammolarni oldindan ko'ra bilish, tushunish va ularga hozirlik ko'rish imkonini berishi, shu orqali stress va ziddiyatlarni kamaytirishi isbotlanmoqda.

XULOSA

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, nikoh ikki shaxs o'rtasidagi nafaqat huquqiy yoki diniy munosabat, balki doimiy psixologik hamkorlik va ijtimoiy barqarorlik negizidir. Mazkur maqolada ko'rib chiqilganidek, nikoh mustahkamligi ko'plab tashqi omillardan ko'ra, psixologik moslik - xarakterlar, temperamentlar, qadriyatlar, hayotiy maqsadlar va hissiy ehtiyojlar uyg'unligiga bevosita bog'liqdir. Oilaviy hayotda barqarorlikni ta'minlovchi bu ichki mexanizmlar jamiyatning ijtimoiy sog'lomligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, psixologik moslik darajasi yuqori bo'lgan juftliklar orasida o'zaro tushunish, hamkorlik va konfliktlarni konstruktiv boshqarish qobiliyati yuqori bo'ladi. Temperament turlarining bir-birini to'ldirishi, umumiy qadriyatlar asosida shakllangan "psixologik ittifoqlar" oilaning uzoq muddatli barqarorligini ta'minlaydi. Shuningdek, premarital psixotestlar juftliklarning shaxsiy xususiyatlarini aniqlash va ularning o'zaro muvofiqligini baholashda muhim vosita sifatida namoyon bo'lmoqda. Hozirgi davrda oilaning mustahkamligi faqat an'anaviy ijtimoiy me'yorlar emas, balki zamonaviy psixologik yondashuvlar, shaxslararo moslik tahlili va muloqot madaniyatiga ham bog'liq bo'lib qolmoqda. Shuning uchun, oilaviy hayotga tayyorlanayotgan yoshlar uchun psixologik tayyorgarlikni tizimli yo'lga qo'yish, premarital baholov dasturlarini rivojlantirish zarurati dolzarb masalaga aylangan. Ushbu maqolada ilgari surilgan tahlillar va ilmiy dalillar asosida xulosa qilish mumkinki, psixologik moslik nafaqat juftliklar baxti, balki sog'lom va barqaror jamiyat poydevorini yaratishda hal qiluvchi omildir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Gottman, J. M. (1999). The Seven Principles for Making Marriage Work. New York: Crown Publishers.
2. Abu Nasr Farobiy Fozil odamlar shahri. T.:Yangi asr avlodi. 2016. b-122
3. Myers, Psychology, 2010, p. 428].
4. Обухова Л.Ф. Возрастная психология. — М.: Владос, 2004.
5. Теплов Б.М. Психология темперамента. — М.: Педагогика, 1941.
6. Eysenck, H.J. The Biological Basis of Personality. — Springfield, IL: Charles C. Thomas, 1967.
7. Tadjibayeva D. Oila psixologiyasi va psixogigienasi. — Toshkent: Ijtimoiy fikr, 2021.
8. Rokeach M. The Nature of Human Values. — New York: Free Press, 1973.
9. Waite, L.J., Gallagher, M. The Case for Marriage: Why Married People are Happier, Healthier, and Better Off Financially. — Broadway Books, 2000.
10. Markman H., Stanley S., Blumberg S. Fighting for Your Marriage: Positive Steps for Preventing Divorce and Preserving a Lasting Love. Jossey-Bass, 2001. https://www.researchgate.net/publication/247452165_Fighting_For_Your_Marriage_Positive_Steps_for_Preventing_Divorce_and_Preserving_a_Last_Love
11. Personality Type and Relationships. <https://www.myersbriggs.org/type-in-my-life/personality-type-and-relationships/#:~:text=Understanding%20and%20applying%20type%20theory,a%20better%20understanding%20of%20conflict>
12. The Predictive Role of Big 5 Personality Traits and Psychosocial Health in Marital Readiness. <https://spphllc.com/jimsa/article/view/116#:~:text=and%20psychosocial%20health%20in%20marital,mental%20health%2C%20and%20marital%20readiness>